

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3581/2022
16.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници из радног односа тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ... и ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Ивана Чудић адвокат из ..., против тужене Установе заједничких послова Института у Сремској Каменици са седиштем у Сремској Каменици, коју заступа Ивана Шумоња Матовина адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2249/22 од 25.05.2022. године, у седници већа одржаној 16.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2249/22 од 25.05.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиља и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1483/2021 од 08.03.2022. године, а захтев тужиља за накнаду трошкова другостепеног поступка се **ОДБИЈА**.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиоци да туженој накнаде трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, сваки тужилац у износу од по 4.500,00 динара у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1483/2021 од 08.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године исплати: тужиоцу АА, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 115.489,75 динара са законском затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате и износ од 23.086,35 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу исхране у току рада од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године и на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 83.324,36 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.051,84 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу регреса за коришћење годишњег одмора од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године; тужиљи ББ, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 49.595,75 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате и износ од 8.411,33 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу исхране у току рада од дана

доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године и на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 83.324,36 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.051,84 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу регреса за коришћење годишњег одмора од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године; тужиљи ВВ, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 117.417,50 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате и износ од 23.783,85 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу исхране у току рада од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године и на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 83.324,36 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.051,84 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу регреса за коришћење годишњег одмора од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године и тужиљи ГГ на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 100.944,00 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате и износ од 21.166,18 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга на име исхране у току рада од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године и на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 83.324,36 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.051,84 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу регреса за коришћење годишњег одмора за период од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године. Ставом другим изреке, обавезани су тужиоци да солидарно туженој накнаде парничне трошкове у износу од 45.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2249/22 од 25.05.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1483/2021 од 08.03.2022. године и обавезана је тужена да за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године исплати: тужиоцу АА, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 115.489,75 динара са законском затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате и износ од 23.086,35 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу исхране у току рада за период од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године, на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 83.324,36 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате и износ од 16.051,84 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу регреса за коришћење годишњег одмора за период од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године; тужиљи ББ за исти период на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 49.595,75 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате и износ од 8.411,33 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу исхране у току рада од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године и на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 83.324,36 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.051,84 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу регреса за коришћење годишњег одмора од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године; тужиљи ВВ на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 117.417,50 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате и износ од 23.783,85 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу исхране у току рада од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године и на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 83.324,36 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.051,84

динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу регреса за коришћење годишњег одмора за период од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године и тужиљи ГГ на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 100.944,00 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате и износ од 21.166,18 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу исхране у току рада од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године и на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 83.324,36 динара са затезном каматом од 20.11.2021. године до исплате, као и износ од 16.051,84 динара на име законске затезне камате на износ главног дуга по основу регреса за коришћење годишњег одмора од дана доспелости сваког појединачног износа до 19.11.2021. године. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 45.000,00 динара са припадајућом каматом и обавезана тужена да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 163.750,00 динара са затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 45.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. и 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у утуженом периоду од 01.04.2018. - 31.03.2021. године били у радном односу код тужене и обављали послове ... са коефицијентом 6,83. У том периоду, тужена је тужиоцима обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила са коефицијентом радног места. Пошто је тако добијена висина основне плате у наведеном периоду била нижа од износа минималне зараде, тужена је вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужиоцима исплаћивана плата у висини минималне зараде. На обрачунским листама није исказивана као посебна ставка накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, већ су као посебне ставке исказани редован рад и корекција до минималне зараде. Вештачењем је утврђено да је тужиоцима у утуженом периоду, а у недостатку параметара за обрачун тражених трошкова, на основу најповољнијег критеријума у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији, на име накнаде трошкова топлог obroка припадао дневни износ од 250,00 динара бруто (односно 175,25 динара нето), а на име трошкова за регрес у висини 1/12 минималне зараде на месечном нивоу. Применом наведеног параметра тужиоцима су вештачењем утврђена потраживања на име тражених накнада за спорни период.

Код тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је, имајући у виду одредбе Закона о платама у државним органима и јавним службама, Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија,

аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл.гласник РС“ број 1/15...58/20), те Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама заузео становиште да тужбени захтев за исплату накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора није основан, јер је тужена у утуженом периоду исплаћивала и обрачунавала плату тужиоцима у свему у складу са одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама и да је кроз коефицијент исплатила и предметне накнаде. Првостепени суд налази да нема места примени Закона о раду јер је наведени закон општи пропис који се примењује само у ситуацији ако посебним прописима нису регулисана права, обавезе и одговорности запослених који се финансирају из буџета, те како су предметне накнаде трошкова вредноване и исплаћене кроз коефицијент радног места, то сагласно Закону о платама у државним органима и јавним службама нема места примени члана 118. Закона о раду.

Другостепени суд не прихвата изнету аргументацију првостепеног суда, налазећи да је погрешно примењено материјално право, због чега је преиначио првостепену пресуду тако што је усвојио тужбени захтев тужилаца и обавезао тужену да им исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у висини утврђеној вештачењем, са припадајућом каматом. Према становишту другостепеног суда, у износу минималне зараде дефинисаном у члану 111. Закона о раду не може бити садржана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По налажењу тог суда, у ситуацији када је тужена исплаћивала тужиоцима минималну зараду, није им исплаћивала накнаду за топли оброк и регрес, па је дужна да им ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, а који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужилаца.

Према становишту Врховног касационог суда, ревизијом се основано указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је усвојио тужбени захтев тужилаца.

Одредбом члана 1. Закона о јавним службама („Службени гласник РС“ бр. 42/91 ... 83/14) прописано је да се јавном службом у смислу овог закона сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатност односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана и организација, као и остваривање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3)). Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне

скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) одређују елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2), а основна плата припада запосленом који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3). Одредбом члана 102. важећег ПКУ, предвиђена су само права запосленог на накнаду за долазак и одлазак са рада, право на накнаду трошкова за време проведено на службеном путу у земљи, за време проведено на службеном путу у иностранству, као и за трошкове исхране за време проведено на службеном путу у земљи (дневнице за службено путовање у земљи), а што је било предвиђено и одредбом члана 101. раније важећег ПКУ.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), у одредби члана 111. став 1. и 2. прописано је да запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду, а да се минимална зарада одређује на основу минималне цене рада утврђене у складу са овим законом, времена проведеног на раду и пореза и доприноса који се плаћају из зараде. Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник бр. 44/01...58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у здравственим установама.

У конкретном случају, тужиоци су запослени у здравственој установи - институту, па се на утврђивање и обрачун њихових плата, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у

државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“ број 106/18), као ни Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“ број 96/19 и 58/20), нити претходно важећим Посебним колективним уговором из 2010. године. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиоцима исплаћивана кроз коефицијент за обрачун плате, тужиоцима не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражују, без обзира на чињеницу да им је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Због свега изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом члана 416. став 1. ЗПП.

Одлука садржана у другом ставу изреке донета је применом члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. ЗПП. Туженој су досуђени трошкови поступка за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, сагласно опредељеном захтеву тужене за накнаду трошкова, применом важеће Адвокатске тарифе. Ове трошкове тужиоци су дужни надокнадити туженој на једнаке делове, у складу са чланом 160. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**